

PISCPT 207.1

PT 554

P15

~~PI 554~~ P 150p I 207.1

Nicolaus Charisijski 1852
1852

ШЛЫВЕ ЗА БРАШНО.

ОДЪ

ГЛИШЕ ЗУБАНА.

У ЗЕМУНУ.

Типографія І. К. Сопрона,
1852.

Препечатано сачинителѣмъ 1861. године.

У БЕОГРАДУ.

У Правителственой Кньигопечатнѣи.
1861.

Handwritten text in purple ink, possibly a signature or name, written upside down.

Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Lib. 319107

ПРЕДГОВОРЪ.

Кадъ е обичай да свака кнѣпка има свой предговоръ, онда треба и овой неколико речи дати, нека и она осимъ кнѣпка nebude.

Читатель ће видети, да я поготову све само съ еднимъ лицемъ имамъ посла и рачуна, и да се тако разговарамо, као са удвоя.

Подалеко конѣ уставили,
Пушке пуне са коня говоре,
Еданъ другомъ люте яде даю.

(Поцерацъ Милошъ и Оружиѣъ Мея).

Али я никомъ не советуемъ, да му буде стало дознати личностъ; ерѣ ако е башъ има, опетъ ће мо се мы (како я мыслимъ) безъ сокунданта изравнати, него нека се свакиѣ труди да ме разуме, зашто самъ што онако реко, и онако говоріо, као што есамъ, па се надамъ, да ће и ползе, и шалѣиве забаве наћи. И ако се башъ одма съ почетка и небудемъ показао женіяланъ, треба се претрпити, ерѣ сви се осамъ гласова, — па іоштъ и оны подобны,

— найпре ниско почнню , а после чакъ и звонару
препуне, — те вальда е зато и изишла она посло-
вица, да е попадія осмый гласъ чакъ на тавану у
кучинама нашла. — —

Въ прочемъ, съ глубочайшомъ смиреностію дер-
заюся именовати.

С пис а т е л ь .

Г о с п о д и н е !

Вы сте мене кодъ куће г. Книћанина яко, а неправо, увредили и осрамотили, и я према томе немогу никако равнодушанъ остати, и зато ођу сврхъ те учинѣне ми увреде, пуну торбу да наговоримъ. — Колико ми е жао и неправо, што сте ме, увредили и осрамотили, толико ми е двапута миліе; што сте ми тyme таку матерію дали, одъ коє чита-ву кнѣигу написати могу. Заиста важанъ предметъ, и достоянъ е, да се о нѣму изъ ближе и позадује поразговарамо, и то: „сюже мѣрою мѣрите, возмѣрит'ся вамъ.“

Я Васъ гос. одъ скоро лично познаемъ, али изъ близа никако, но одавно, а одъ выше люди слушао самъ, да лепе и праве мысли о свачему имате, и зато я самъ Васъ свагда уважавао и почитовао, али Ваша учинѣна ми увреда: „съ неба па уребра“ дала ми е повода, о Вама сасвимъ другчїе и мыслити и судити; еръ човекъ, кои лепе и праве

мысли има, неможе кошта говорити, као Вы самномъ. — Вы казасте да самъ я у моіой кнѣи- ги *). „Бой Срба съ Маѣарима,“ на Панчевачкой битки **) певао г. Трипковића како мота маѣаре, а за г. Книћанина рекосте, да самъ казао, да ій є и онъ, ако не за стопце, оно баръ назорце терао, и да самъ я овако реко, телисте се самномъ о сто дуката обкладити; но пошто самъ я одговоріо да немамъ ни єднога, а толи то- лику силу дуката, Вы сте и на то приста- ли, да ми у соби **СТО БАТИНА** за сто дуката уда- рите, — и терали сте ме да донесемъ кнѣигу, и да се уверимъ, да є онако како сте Вы рекли, єрь вели- те да знате шта сте читали. — Опростите ми г., Вы башъ нимало незнате шта сте чита- ли, єрь тога ништа на панчевачкой битки о г. Кни- ћанину нема. Овде сте се уветаръ налутили, и ре- кли сте, да би Вы мени, да сте на г. Книћанина месту, или да сте Вы Онъ, на средъ сокака збогъ ове мое кнѣиге, оцепили **СТО БАТИНА!** Леле мене г. шта є ту батина! — **ТОЛИКО НИ РОЖА-ШАНДОРЪ,**

*) Я нећу оно правило, да женска имена у дателномъ падежу единственогъ броя, меняю г на з; а Вы о томъ тако исто имате понятія као о алгебри, — и у томе смо доста родъ — ! — ?

**) Нећу ни к на ц; а то є Вама тако исто поз- нато као и калифорніа.

МАЦАРСКІЙ БИЧКАШЪ ИЗДРЖАТИ НЕБИ МОГО.
 — Овымъ изражаима Вы сте учинили то, да г. Кни-
 жанинъ има узрока на мене мрзити, а то е срамота
 и непристойно; али небы требало на мене, него на
 Васъ да мрзи, ерь Вы сте и нѣга као и мене, и у-
 вредили и осрамотили, по хлѣбствуюћи му
 очи; а да найправіе речемъ, Вы сте самогъ себе
 осрамотили, и показали сте, да не носите доброгъ
 и тако важногъ лица поштенъ, но подалъ карак-
 теръ. — Занста г. ово е одвећъ претерана пресуда
 одъ еднога великога судца, а нечувено не-
 пристойна награда, едноме већъ названомъ списа-
 тѣлю и поети одъ тако важногъ лица; ерь Вы ћете
 умрети, па ако Вамъ се деси едно мало, или велико
 „СВЯТЫЙ БОЖЕ“ то ће Вамъ бити све, — а мов
 ће се име и после мене препечатавати дотле, док-
 ле трајало буде србски гусала и гутенбергове
 типографіе, — ако се съ такнкъ ревнителѣма као
 Вы, опетъ у Ероглифе невратимо; — и тако я ћу бы-
 ти и остати исторично лице, а Вама ту ти е и олуй.
 — Али гди се испыть одъ граматике предъ А-
 лицомъ, и одъ логике предъ Вама полагаати мора, ту
 се никако болѣмъ надати нетреба; а то е и обична
 судба сви списателя и онаковн люди, кои о свомъ
 лебу туђа говеда чувао. — Омиръ, великій поета
 грчкій, коме име одъ три илјаде година умрло ніе,
 поредъ нѣгове честите Одисеє и Иліаде, просіо е

те се ранио, (па јоштъ незнамъ да ли су му делави). — Сократъ, кои е свомъ роду мудростъ съ неба скинуо, и показао како треба о Богу и човеку мысли, одъ истога свога рода добио е награду, **ЕДНУ ВЕЛИКУ ЧАШУ ПУНУ АРСЕНИКЕ**, коју е попити морао, ако му се и не пило. — (Нашта зато, ерѣто е залажено тyme, што е за вѣгову праведну душу, на жертву боговима **СТО ВОЛОВА** заклато, и зато не никаково чудо, што и люди мита узимаю). — Волтеръ е провео више година у затвору, и кадѣга е Краль помиловао и ослободио, Волтеръ га е молио, да му се више о квартиру небрине. — (Ния оваку мялостъ нисамъ радѣ имати). — Русо е надничіо те се ранио, и одѣ туѣ милостинѣ живіо. (Нѣму е една поштена госпоя была благодѣтелка, а мени ни люди неѣе). — Нашемъ найславниѣмъ списателю и филозофу старцу Доситею, прети Серафимъ, — да ѣе му збогъ нѣговога честитогъ и праведнога писаня угреяти уши, а књиге су му — та оне исте књиге, коѣ су у роду србскомъ у найвѣѣмъ почитанію, — како самъ слушао, на ватри спалѣне быле, као Александрійска Библіотека. — (Вальда зато што нису по Алкорану). — — Соларићу кажу да се ни гроба незна као праведномъ Еноху. — (Смачно су садѣ обонца заѣдно съ Ресуломъ у Елисейскимъ пољима, као безсмртни). А зашѣ Давидовићъ, кои Вамъ е познатъ, и комъ е Србія, за

нѣгове учинѣне іой услуге, вечито благодарити дужна, умро е у сиротинѣи. (а како љу я?) Еле ніе право, да и я безъ исета (дела) останемъ, и о томе сте се Вы найпре, и найревностіе побринули. — Можда ћете ми рећи: **НУТО НѢГОВЕ ПАМЕТИ, СЪ КАКОВИМЪ СЕ ЛЮДИМА ОНЪ БАРАБАРИ!** Я то нечинимъ, а што е смысао тако донео, я томе нисамъ кривъ, него на ово Вамъ само толико одговарамъ, да ни я нисамъ одъ паня отесанъ. — За сваку мою песму, дао бы ми енглескій и францускій великашъ Вашега чина, баръ найманъ по петъ дуката, а Вы ми даете **СТО БАТИНА!** — Срећа моя, што се ово ніе десило пре двадесетъ година и предъ шаренимъ Конакомъ, те бы онда најживлю повзію и песме показао, еръ я добро знамъ, да бы вы мене радіе гледали укиплѣна на бивекташу, — као Ротека на свомъ паметнику, — и радіе бы одъ мене слушали овакову певанію, него нашегъ гласовитогъ покойногъ Чубру, кадъ вели:

„Кликни вило неумукла грломъ,
Те потреси све по небу звіезде,
И љинђухе — изъ кумове сламе.“

И поредъ овога нѣговогъ послѣдователя Исидора Стояновића, кадъ слави и узвишуе Лукіяна Мушицкогъ овако:

„Еръ пролеће што е у години,
И у нѣму певанъ славуя,

Штол' драгъ каменъ на прстену златиомъ,
Кринъ у полю, ружа у градини,
То е Лука у свомъ роду быо.“

Али сада е мой г. много сто батина, много, —
одвадите Вы све башъ до едне, и я Вамъ слобод-
во кажемъ, да Вамъ ни чести служило нїе, и да ни
право нисте имали, съ оволикo батина у туђой ку-
ћи на мегданъ изилазити. — Да су сада некадашня
шпанска времена, я бы се быо съ вама одма на
мегдану наплатио, али тога нема, врь:

Што е было то е прошло,
Све узело другїй видъ,
Садъ е тако време дошло,
Да пређашнѣгъ буде стидъ. —

Деветнайстый векъ царуе,
Баца коплѣ у трнѣ, —
А слободу свудъ негуе,
И прогони незнанѣ.

Сада перо саблѣ ломи,
Съ батинама медведе, —
Своевольце свуда срами,
Не батине за люде.

И место тога ево благословеногъ перета, съ
коимъ се уздамъ побѣду одржати, ма
га чакъ до балчака изкрзао. — Мой г.
великосудче! башъ да самъ я онако рекао, како сте

Вы разумели, опеть бы одъ Васъ, — кои се одъ света рачунате, — или што бы по Вашемъ важномъ карактеру тако требало да буде, — требала да е изишла много мекша и благороднѣя пресуда, а не смртна, ерѣ **СТО Е БАТИНА** смртна казнь. — И да Ваше мнѣнїе, гди се рѣшава о лишенїю чина, о изгубленю иманя, о усѣкованїю, т. е. о погубленю, ошибѣ, вечитой робїи и т. д. при равно поделѣнымъ мнѣнїяма, несочинява **ДВА**, и да онамо неиде надвѣсїе на коїой сте Вы страни, — я бы Вамъ одбіо на дару, — али овако никако немогу; и како я видимъ, Вы сте и ову строгу пресуду морали мерити и изреѣи, по строгости нашегъ казнителногъ закона о злочинцыма, али сте яко забасили, ерѣ я у тай каталогъ никако неспадамъ; него опеть право имате, ерѣ Вашъ е посо еднако: п е д е с е т ь и с т о б а т и н а, м р т в а ш и б а и т о ч а к ѣ, и ово Вамъ се завртило у мозакъ, као дугогодишнѣмъ солдату егзерцырѣ, те после целогъ свогъ живота, и у сну и на яви, еднако виче: „л е в о д е с н о.“ — Оно г. што сте рекли да е было на Панчевачкой битки, нїе было никако, но неке одъ тїй речи, — али у другомъ смыслу, наѣе се на Вршачкой битки; и я вамъ се нечудимъ што нисте могли упамтити гди е было, ерѣ знамъ да нисте слепаць, коме су нужне песме на изусть знати, — него се чудимъ, како мой смысао, кои е простъ и ясанъ, и кои непотребуе

Симоновића за толкованѣ као нашъ законикъ, разумети висте могли, — и зато ево висте речи овде ставлямъ, кое између прочегъ при свршетку овако гласе:

„Јоште браћо да вамъ пѣвацъ каже,
Да е и онъ терао Мацаре,
Баръ назорце, ако не застопце.“

Ово е мой г. тако јасно и тако разумително, као двапута два што чини четири, и види се, да самъ я ове последнѣ речи о мени реко, ерѣ я у мојој књиги пѣвца представлямъ, и я самъ тyme ишо на то, да песму веселию начинимъ, зашто, „МАЛО АТАРА ОНОЈ КЊИГИ НАДЪ КОЈОМЪ СЕ ДРЕМА,“ вели нашъ неумрлий старацъ Доситей. Я се и сада опоминѣмъ, како е мене пытала наша комшика баба Чава, јотшъ као дете и љава: А бога ти Гуго (Глишо) кои вамъ е оно врагъ, што у цркви еднако вичете: „блѣмблѣ (тебѣ) господи“ и: „яко пиросмѣго“ (мнлостъ его) ? А пре неколико дана упытамъ едногъ капетанъ-Мишиногъ матроза, шта му е руки те ю е замотао, и онъ ми поче казивати, али све съ тако смешнымъ и мени непознатимъ речма, да самъ мыслию, да тай човекъ нѣ при себи, овако: „Я ПОЧНЕМЪ УМОТАВАТИ БРУЛЮ, А БАБА-ФИНГА ПОТЕЖЕ ОДОЗГО, ТЕ МЕНЕ ПУФЪ ПО РУЦИ.“ Баба-финга и бруля, кои е то хандракъ? запитамъ га, и онъ ми одговори, да су то ве-

ки алати на галии. Да е г. и у момъ сочиненю было неколико „БЛѢМБЛЯ И ПИРОСНЯ, БРУЛЯ, БАБА-ФИНГИ, ФАРА И КУРТАЛА“ и да сте Вы прости као наша баба Чава, и капетанъ Машинъ иатрозъ, и Вамъ се неби чудіо, што ме разуметинисте могли, али тамо тога нема. И я текъ садъ веруемъ, како е морало бити тешко г: Ђоки Новаковићу, доктору Баньскомъ, збогъ овоме подобногъ случая. Разболисе еданпута еданъ членъ суда, кои е до крайности простъ быо. Быо е човекъ пунъ, и добио запаленіе. Збогъ тога се позове г. Ђока, но међутымъ све су се бабе Доде стекле были. Г. Ђока советув, да му се пусте пиявице, а бабе дебадвряю, да му се свешта масло, — и тако г. Ђока, у средъ овогъ конзиліума изгуби гласъ, и бабе добию надвѣсіе. Онда онъ само сагне съ раменима, и изиђе напољ, и у полазку рекне овако: „ДА ЗНАДУ ФРАНЦУЗИ, ДА СУ БОЛЬ МОЛИТВЕ НЕГО ПЯВИЦЕ, ОНИ БЫ СВЕ ТИМОЧКЕ ПОПОВЕ ПОКУПИЛИ ОДНЕЛИ, А НЕБЫ ПЛАЉАЛИ 40 ТАЛИРА ОКУ ПЯВИЦА.“ Што Вы съ г. Трицковићемъ имате може бити какве личне омразе и зависти, о томе небу ништа да знамъ, а ни чудо ми ніе на наша посла, връ самъ у едной кнѣжки читао, да е Рoмн Дaбa умрo (лака му црна земля) и да е све вѣгово иманъ, као, злоба, лукавство, сребролюбіе, блудъ, крађа зависть

и т. д, на добошу продато (морала е добра лицитација быти), и да е зависть нашъ Србен да уграбио те купио. (Чудо! како ко другий то неуграби?) Истина, онде нестои хронологично описаніе ђаволске смрти и лицитаціе, но по томе, што е Србинъ зависть купио, судимъ да е то іошъ за Душановогъ времена было, — и рекао бы, да е тай адиџаръ Вукашинъ купити морао; — али се чудимъ, како не дође у наслѣдів нѣговомъ сыну Кралѣвићу Марку, — него Вуку Бранковићу, а одъ ови Караџорџевимъ Войводама. — А гдили ће быти садъ? — Додуше и свештена Исторія сведочи, да е овой подобне продае, іошъ у Раю у Адамово време было, али то е по моіой филозофїи сасвимъ друго дѣло. — То е было посо правоъ Сатанайла, кои се съ Богомъ о првенству боріо, па кадъ ніе мого да успѣ, онда му е само посо кваріо.

„Невера ти до колѣна седи,
Съ десне стране кои ти беседа.“

Вели песма кнеза Лазарова; а почивши е Роми Даба, вальда сатановъ прапраунукъ быо, и то башъ да е тако много, као Метусаль живіо, кое е наравно у позніе векове быти морало, и тако е дакле емачно овако како я мыслимъ. — Велика штета што се е преставіо, еръ да е онъ живъ, іошъ неби ни наши ни Европски метежи утишани были, кои многима у

рачунъ и трговину спадаю. — Али што га збогъ други жалимъ, кадъ бы мени найнужднѣи было, ерѣ самъ се одъ скоро назвао злеудый адвокатъ, па безъ Дабе никудъ никамо, — будући е потреба, да люде на лажъ, крађу, превару, луквство, убитство и т. д. подговара, и да судіама МИТА ушаке уклопи, или ий на АТАРЪ приволи, па онда ето мени и посла и леба безъ мотике доста и одвише, — дакле куку мени понайвише за нѣимъ! — Него я љу се опетъ помоћи, отиђу кодъ бабе-Велике у Грлиште, кодъ оне славне и чувене врачарице и гатаре, — однеђу іой **ЕДНОГЪ ЦРНОГЪ ПЕТЛА БЕЗЪ БИЛЪГЕ**, — **ЕДНУ ПОВЕЛИКУ БЕЗЪ КВАСЦА ПОГАЧУ**, — **ИЗЪ ТРИ БУНАРА НЕНАЧЕТЕ ВОДЕ**, — **СЪ ТРИ РАЗКРШЊА ЗЕМЛЪ**, — **ТРИ СТАРА НЕПРОБУШЕНА НОВЧИЊА (ДУКАТИ СУ НАЙБОЛЪИ)**, — и извадиђу изъ мое кошулѣ изъ десногъ рукава **ЕДНУ ЖИЦУ ОДЪ ПОТКЕ, КАО БИЛЪГУ ОДЪ МЕНЕ** и то кадъ нѣе млада неделя, и докъ месецъ нѣе назадъ ударіо, — па ље она мене съ оныма упознати, што у **СРЕДИЗЕМНОМЪ МОРУ ЖИВЕ**, — што море **КУКАМА ЗАУСТАВЛЯЮ**, — **ГАЛІЕ ТОПЕ И ВОДЕНИЦЕ КРЯЮ** кое су емачно Ромогъ Дабе калфе; — али се іошъ за неко време претрпити морамъ, ерѣ самъ юче одъ нѣе добіо штафетално извѣстіе, да е све поболѣ майсторе покупила француска аристо-

вращія, да прави созаклетіе, противу президента Луй-Наполеона а остали да су отишли у Ханту съ Кошутомъ, као нѣгови ађутанти. — Но заостало како было да было, али е зависть тако постоянна и дугочечна стварь, те и дань давашињи непорушима стон, као да е са Олимпа дошла, и да е Юпитерова кћи, — а малъ те неће тако и бити; — и заиста вредно бы было оргіналь наћи, и **НАШЕМЪ ЧИТАЛИШТУ ПОКЛОНИТИ**. — Зашто башъ Читалишту, то и Вама и свакомъ оставлямъ нека погађа, али нека нипошто на зло необрће, — али овде е чворь! ерь нашъ е Србенда у овомъ послу такій Живописаць, да свакій съ оргінала може верніе скинути копию, него Апелесъ и Рафаило, да се распознати не може, и сада неможсмо знати, у кога е оргіналь; — и я бы тешко веровао, да бы Немезису, ма кои други могао болъ него Вы изобразити. — Да насъ Богъ сачува да намъ Минерва неумре! — ерь бы нѣтъ адиђаръ, одма енглези и Французи на ягму покуповали, — и мы бы довека безъ парне лађе и парни кола остали, а и та несрећа лако се догодити може, ерь нїедногъ изъ Србіе Доктора немамо, — кои бы си ротицу у болести свесрдо лечіо: — него и нашто ће намъ оваке справе? — ерь може пући машина — па насъ пре времена на небо бацити, — ако случајно неошія на другу страну, — а овако седнемо на наша воловска кола, па: „ хайсь во-

ко! и раатъ, и я се веома чудимъ, што ќе намъ у Топчидеру она парна сувача да мелъ брашно, водъ толики наши благословены воденца што но е Богъ реко; и я знамъ да ќе залудна стояти, зашто нашъ народъ неће да му нечастивый мелъ, — а ту ќе окретати коло а н а т е м н я к ъ ч а с н ы й г а п о т р ' о , па и право има. — Боже мой, лепо ли ти е было слушати мога прамдеда Тоту, и чича Пенъи-врага, како они причаю, да е нове обиче воденце и суваче љаво направіо, али зато, што само едно, чегртало ніе знао начинити, да е морао молати Давора, — и овај за сандукъ приковавши чегртало, свой благословъ пусти на нъи, и сада су оне благословене, — а ова е сувача, **буди Богъ съ нама!** — Ей Донъ Кишоте! куда си ты садъ, да насъ одъ оваки страшила ослободишь? Ты си доста и доста подражавао славномъ Херкулесу, — и ты си едвннй быо на овомъ свету, што си се збогъ свога рода боріо са ветренячама! — Ты си се еднннй одважіо, и овомъ Гиганту, — кои е своимъ величественымъ окретанѣмъ на толико сати люде влашіо, — те су кудъ кон бежали, као Американцы одъ Колумбове лађе, и Турцы одъ Христіянски звона (вальда башъ сада зато американцы и доста лађа и понайвыше парны кола имаю, и Турцы у светой Софіи кланяю) — на твоёмъ виловномъ Пегазу, твою убоиту стрелу, юначки у нѣгово платнено крило заденуо: а што е онъ тебе лупіо, и заедно съ Пегазомъ са земљомъ сравніо — то ніе пы-

танъ, еръ твою патриотичну ревность никако надячати нїе мого. — Ову алигорію г. треба или Ромога Дабе сѣнь, или Оракулумъ да Вамъ истолкуе, еръ Вы ѣете казати, да е све ово рабошъ. — Видтели г. како таманъ наѣосмо и зувачъ за ва-ше чизме, башъ као да смо строги естествоиспытатели. — Јошъ намъ овде остае испитати, чимъ е новцыма србинъ Ромогъ Дабе зависть платіо, па ако буде съ грчкимъ или римскимъ, и коєкако, али ако буде са србскимъ, онда намъ е лако погодити, зашто е пало наше царство на Косову, еръ онда ускоро и постали су србоки новцы, и онако млади, одма су за зависть дати; и садъ бадава кнезъ Лазаръ преко нашегъ выспреногъ а младогъ пѣвца Любомира говори овако:

„Садъ су нашли ели? сада да се боду,
Када са сви страна прети пропасть роду,
Садъ су нашли ели? садъ да ваде очи,
Кадъ се Мацаръ снажи, и кадъ Турчинъ скочи.“

и далъ:

„О неверство пусто! нигди те не било,
Твоє лице свагда за слогомъ се крило.
Ти се показуешъ, к'а добро найболъ,
Ал, найвеѣма волишъ, да братъ брата колъ.“

Но како намъ е овде тамно исторично понятіе, тако ѣемо овай испытъ и предметъ, отложити за ду-

же и удобнѣе време, а и ово е доста: и да **СТО БАТИНА** нѣ смртна казнь, заиста ово неколико речи, вы бы ми и са **сто педеседъ** платили, ерѣ вреде, (али я разумемъ толико жути дуката). Да неби Вы г. у тако кривомъ понятію остали, и мыслили, да самъ я о Г. Книћанину текъ штогодъ и узгредно говорію, ево оѣу да васъ обавестимъ, и да вамъ докажемъ, да самъ я дѣла Г. Книћанина достойно прославио тако, да ће оогати славна и честита, докъ е сунца и месеца, а у исто време я самъ и целомъ роду Србскомъ доста славе, па зарѣ нешто и ползе съ моіомъ кыгомъ принео, и то ако не вы и вама подобны, опетъ многи и многи признаю, и временомъ ће све болѣ признавати и ценити оно, што самъ я написао, па зато причувайте и ово писмо, кое ако ништа друго неучини, емачно ће учинити то, те ће се наша деца лепше разумети него ми. Да е могло и болѣ и савршеніе быти, я признаемъ, али: „**ВЕСЕЛО СРЦЕ МОЙ Г. КУДЕЛЮ ПРЕДЕ.**“ — И кадъ поштень и разуманъ човекъ сравны ово писмо са предговоромъ и поговоромъ у опоменутой моіой кнъиги, онда се ситъ наплакати, и са сакрушенимъ срцемъ сажалѣвати мора — и Србске списатель, и ядно нѣово кнъижество, кадъ се неподпомаже отечестволюбіемъ просветомъ и новцемъ, веѣъ **БАТИНАМА.** — И кадъ іошъ къ томе кажемъ, да су неки у овой кнъиги поминяти юнаци носили е, те су е своима и

свуда іоштъ у рукопису читали, — а неки су ме чакъ по Ужици и други мести терали, те самъ в читао докъ нисамъ запенушіо и премудо, да свакъ зна какви су юнацы: — (Ха море берберъ, я самъ изъ Призренъ, а у Призренъ в Арнаутъ тако юнакъ, да се све суво брія; а кадъ в берберъ почео вући суво узъ длаку, а мой ти Арнаутъ окрене листъ, да онъ ніе башъ изъ Призренъ, него мало пониже) а кадъ самъ имъ о исплати кнъигопечатнѣ поменуо, а сваїй има, — петъ шесть стотина, и хиляду талира годишнѣ плате, — гди и г. Трипковића рачунамъ, онда су се тако поплашили, да ій в све скупа една баба съ преслицомъ излупати могла,! о незнамъ г. можели се човекъ одржати да веру непромени? — Да Богъ да г.! те се те Ваше **БАТИНЕ** неспоменуле выше у деветнавстомъ столѣтію, ни кодъ Татара, ни друза, ни Мамелюка у Азїи и Африки, а толи упросвештенной Европи кодъ Србаля, кон свой и лицеумъ и музеумъ заведенъ имаю; — ерь просвештены народи и стоку одъ батива штеде, — па отомъ и пишу, — а Вы такове **СТОТИНАМА** списатемъима торжественно на даръ подносите, — срамъ васъ было! Вы и Вама подобни (овде коме буде чела за влобукомъ нека се сеѣа, а остали треба внимателно, но спокойно, — ролу да саслушаю) негледате како бы подпомогли онакове люде, кои су сиромаси, а кадри су што людски и паметно написати, него се надмеѣте, кои ће лепше **КАРУЦЕ И СОНИЦЕ ИМАТИ, И ВЪШЕ ПРАПОРАЦА НА КОНЪ НАТРПАТИ.** — Бла-

жена душо Доситеова, како си насъ са хиљадама ТУ-
НЕ КАРАГРОША, СЪ ТОРОЊИМА И ПРАПОР-
ЦЫМА, лепо карактеризирала. Садъ е већъ време г.
да видимо што о г. Книћанину найпре на Белой Цр-
кви, па онда и на остали мести.

„Кадъ се Стево беше уверіо,
Колико е друга изгубіо,
Онъ продужа изъ грла біела,
Па тужења Бобалића куне,
И біелу варошицу цркву.
Біела цркви небіелила се,
Бобалићу невеселіо се,
што м' издаде издало те лѣто,

Те изгуби сто педесетъ друга“ и т. д.

Овде самъ я Г. описао чувствително срце г. Кнића-
нина према изгинувшимъ войницыма, како треба да
е старешини было, и како самъ самъ осећао, и зато
вальда ние требало у награду БАТИНЕ да ми се
подносе. —

На Томашевцу овако г. Книћанинъ враћа Ки-
шу бабку, кою е у цркви на икони оставіо.

„Море Кишу татарско копиле,
Шта ти тражишъ у славенской цркви?
Кадъ ни твою чествоват' неумешъ.
Што ће нама Кошутове банке?
Да са њима помажемо цркве,

Кадъ имамо и сребра и злата,
 Него ево я ти враѣамъ банку,
 Те ти купи дупловану штраньку
 Кадъ с' обесишъ да се неодкине.“ и т. д.
 Съ овимъ речма я самъ изражавао поносъ Србства,
 и висамъ се могао надати, да ће ми се съ БАТИ-
 НАМА благодарити. Далъ у истой песми овако стои.

„Мислишъ курво сви су ко дракулићъ,
 Да њ новцемъ подмукло преваришъ,
 Лако ти е на Перлезу было,
 Ђе Дракулићъ учини издайство,
 Него чуешъ маџарскій кепецу,
 Ходи самномъ да мегданъ делимо!
 Башъ на месту староме боишту,
 Ђе су мои борили се стари,
 Са Татари твои праоцеви.
 Овде ођу да поваемъ старе,
 Одъ краине капетана Кочу,
 И гробъ славногъ Радивоевића “ и т. д. *)

*) Моя баба Текла, мени е и мојой браћи више
 пута причала, дае она онда была девојка на
 удаю, кадъ су шиџари одъ Турака на Томашев-
 цу изгинули. Казиваше, да су онда близу бы-
 ле и маџарске катане (хусари) па да имъ нив
 старешина дао да иду шиџаре спасти, а она
 да су преко заповести у ватру дотрчали, и одъ
 Турака чудеса починили. Веляше, да су съ де-

Съ овимъ самъ речма г. я показао юначкій духъ г. Книћанина, кое му се одрећи неможе, и далъ спо-явао самъ наше саданъ са прошлосѣу, и овдашнѣ, са оностранымъ Србима, и зато вальда нисамъ одъ рода БАТИНЕ заслужио.

Ево како г. Книћанинъ Кишу на Панчеву прети.

„Ао Кишу, татарско колѣно!

Мало л' ти е яда и покора,

Што почини по царевой войски,

Веѣъ іошъ палишъ сиротиню тужну?

сне руке поскидали ѣурдіе, и кадъ су међу Турке ушли, да су ови викали: „беж'те, ето люди одъ три руке!“ Моя децо, продужила бы далъ, Турцы нису као наша войска, да люде несеку кадъ рекну „ПАРДОНЪ“, него старе, и люде и жене све изсеку, малу децу све набо-ду на ятаганъ на носе, а девојке мету на коня и однесу у светъ у робство, и после буду туркинѣ; и мы смо сви бежали у ритъ, па давѣомъ вазданъ седимо у води, и само намъ е глава наполю, а на главу метомо листъ одъ локваня, па се мысли да е све локванъ, и уве-че изиђемо мало наполю. — Ово вамъ госпо-дине, неће бити излишно знати ако низашто друго, а оно зато, да знате, да е до мацарскогъ рата было врло лако у войводству, не само де-цу, него и маторе люде поплашити, кадъ имъ се рекне: „ето Турчинъ“, а садъ се тога не-боє, и ово намъ е одъ велике ползе. —

Данасъ ъу се съ тобомъ огледати,
Макаръ знао да ъу погинути,“ и т. д.

Ово г. нимало віє наликъ на оно, како сте
Вы разумели.

Слушайте г. како на Вршцу у средъ рике то-
пова виче на старешине.

„Косавићу и Лазвићу врли!

Та ће су вамъ ваши граничари?

Шта чекате? одъ Бога ненашли!

На баіонетъ садъ другчіє ніє“ и т. д.

Овде е было — што'но се каже „повуцы по-
тегни“ — и г. Книћанинъ е башъ овако говорио,
само съ томъ разликомъ, што му ніє было на тена-
ни, да у стиховима говори. —

Ево вамъ изъ ове песме јошъ неколико редова.

„Боже благій страшна позоришта,

Кадъ се двіє ударише войске,

Кадъ ста рика огромни топова,

Кадъ ста праска пушки цылиндерки,

Сва се земля изъ темеля люля;

Подиге се тама до облака,

Савъ се Вршаць у димъ претворио, —

Туку Срби а туку Мацари,

Јошъ се незна чія е побѣда.“ и т. д.

Ја мыслимъ г. ако се неварамъ, да съ овимъ
изражајма, кои представляю дѣйствителность боя,
нисамъ заслужио БАТИНЕ, него што благородніє.

Садъ чуйте на Мошорину,
 „Докъ Мацари не доѣду близу,
 Да свакъ свога погодити може,
 К'о кадъ срну у горици гаѣа,
 Непуцайте ни праха трошите“ и т. д.

И ово е мой г. много више, и много другѣе о
 г. Книѣанину речено, него како сте вы мисляли.

Чуйте изъ ове песме јошъ неколико стихова.

„Громъ топова небеса пробја,
 И сву земљу изъ темели люля,
 А ђулета савъ воздухъ подрла. —

Димъ е земљу све Бачке покріо,
 Да другъ друга виѣети неможе.

Мацаръ виче „Илѣнъ Кошутъ Бачи!“

Србинъ виче: „За вѣру ришѣанску,
 И за брата роѣеногъ Србина!“

Бой трајаше одъ јутра до мрака,

И веѣъ крвца потокомъ течаше,

Колико е полъ Мошоринско,

Све съ мртвима покривено беше.

Равѣницы тужне гласе дижу,

И до себе неранѣне вичу,

Да ѣй склоне ил' да ѣй побію,

Да с' немуче подъ ранама тешкимъ“ и т. д.

Господине! Господине! и ове речи невуку за
 собомъ БАТИНЕ веѣъ похвалу; ерѣ я самъ гледао
 да оригиналъ боя съ најужаснѣе и съ најживлѣ стране

представимъ, и опетъ да докажемъ, да су Срби юначкога духа люди, и да су оваково страшило юначки и слободно дочекали, и силу силомъ одбили, дакле гледао самъ, да момъ роду нѣгово юначко срце и юначкій духъ, најживлѣ явно предъ очи ставимъ, као што и есте таки, — **МАКАРЪ БАТИНАМА;** — но буди далеко одъ моего рода ово, еръ то е само Ваше, а съ Вама и у Вама, я и нежелимъ имати брата и пріятеля до онда, докъ Васъ Богъ на добро и болѣ неупути.

Ево Вамъ Г. текъ понешто наведено, како я представлямъ да е г. Книћанинъ дѣлао, и потоме свака се е битка рѣшавала на нѣгову славу, и я мыслимъ, да е веће славе достойно представити еднога управителя войске и као присуственога юнака, и као доброгъ распоредача и управителя войске, него као едногъ необозреногъ и піяногъ юначину. И заръ бы лепо было и мени и г. Книћанину, да самъ га представіо, да е потрескао петъ ока раків и десетъ ока віна, као нашъ Кралѣвиъ Марко, Ришнянинъ Иванъ, Облациъ Рада, и турски Бекри-Муя и Четеція Тале, па онда да е Киша испрескакао па га погубіо, као што бы заръ Вы тели. Фала Вамъ на такой логики. Она е за слепце и за цигане, а не за мене, еръ я никако нисамъ радъ, да ми Аполо начини, збогъ неслѣдственогъ и нелогичногъ певаня: лепе повелике магареѣе уши, као што е начиніо Мидіјасу, кралю

Лидискомъ, што ніє разумео музику, него є казао, да Панъ лепше у гайде свира, него Аполо по нотама у фортопіяно, віолину и цытру. — Тако свакомъ ономъ треба, кои се меша у оно што неразуме. — Да я нисамъ мого самога г. Книћанина певати безъ нѣгови, помоћника, сваки ће ми паметанъ одобрити, па зато є и г. Трипковићъ морао по неко место заузети, и я Вамъ немогу шта, што є Вама ово неправо, врѣ я нисамъ никако тео онако безобразно певатати као нашъ бывшій васкресъ Устава, о Еврему, — и погано говорити као почившій улакъ, — земля му кости изметала, — о князу Милошу, него самъ гледао да дамъ свакомъ свое, и да браћу и родъ прославимъ, а не да їй скаредно и до Бога неправо грдимъ. И я знамъ да є и Вама, као и млогима одвећъ онако и онолико мало, што самъ о момъ покойномъ стрицу Лали Зубану на Сиришской битки овако реко:

„Кадъ у ютру ютро освануло,
 Смиромъ неће Зубанови Лаза,
 Него оће Сегединъ да узме,
 Ту є Лаза люго погрешіо,
 Съ мало войске онде ударати,
 Ђе бораве сто хиљада люди.
 Ту изгуби неколике войске,
 Понайвише лоти Ужичана“ и т. д.

Него бы желали, да самъ и нѣга и іошъ неке повешао, ако нису имали гди, у онако малу кнѣигу стати; — а за санъ Нѣгове Святости Патріярха, многи бы ме тестерисали као Исаію Пророка. — Али такова су посла само за опоменуте люде, а не за мене; но да знате какове су страшне песме быле онде, гди смо и я и г. Трипковићъ были, Вы бы ѣутали; ерь пре веруемъ, да бы и Вы, као и неки Ваши другари и юнацы на панчевачкой битки, при првомъ плотуну топова, не само Дубравицу као они погодили, него можда се чакъ ни до Новогъ Пазара уставили небы, — а небы стиснули срце, да на бойноме полю чуєте до петъ шесть хилада сами топовски метака, кои руше хане и дуѣаве, и нерачунаюѣи куршуме, кои као рой око ушю лете и зврцаю; дакле взикъ зазубе. — А кадъ бы све г. Книѣавинъ чинію, онда бы изишла она влашка сатира, како они оѣеду, да имъ Домну Мургуль буде: и Войвода и Митрополитъ, и Владива и Попечитель, и Совѣтникъ и Секретаръ, и Капетанъ па и Кметъ, и найпосле и селскій Бировъ; — а кадъ е дошло до густогъ, онда опеть Домну Мургуль треба и да се обеси. — Неѣемо никако г. одъ Васъ логику учити; и кадъ Вы нисте кадри о кнѣижевнымъ дѣлима мыслити и судити, или правіе реѣи, кадъ Вы немате праве мысли, онда е залуду што

познавте Б е с а р а б і ю и О д е с у, кадъ нисте
 нѣданпута кодъ нѣи на ручку были, као некій Вашъ
 роѣакъ — што в быо кодъ нѣговогъ найболѣгъ
 пріятели Острова Родоса: дакле овде се лако
 мыслити и веровати дав, да в съ нѣима морао бити и
 мореузъ Гибралтаръ и острово Малта — само незнамъ
 дали су се могле наѣи за нѣи сходне столице и асталъ,
 ванъ ако в асталъ быо Семирамидине высеѣе башче,
 а столице: Колосъ, Веспасиановъ Амфитеатеръ, и
 Вавилонъ, — и онда немойте оне вреѣати кои одъ Васъ
 уму лепше и паметнѣе и мыслити и судити, и кое
 бы требало да уважавате и почитуете; еръ нѣ слѣд-
 ство да Вы нешто млого значите само зато што сте
 на томъ месту гди есте, а я дасамъ ништа зато,
 што самъ сиромѣ, и што нисамъ **ЗЛАТОГАЛОНИ-**
РАТЪ КАО ВЫ. — Ту су криви наши мали ѣацы,
 што плюю у цевъ одъ трске и дуваю, те изъ нѣ
 испадаю меурови, кои како наполю испадну, одма и
 пукну, — а Богме г. доста су в све наше ашчѣе
 криве. — Дакле г. я се садъ пуно надамъ, да ѣу
 Васъ бити доста обавестію, како нисте имали право
 вреѣати ме, а и то мыслимъ, да неѣете бити увре-
 ѣени, што самъ Вамъ мою невинность, а Ваше
 криво повятіе ясно доказао; шта више, я се твердо
 уздамъ, да ѣете Вы овай мой овако великій трудъ,
 баръ са двадесетъ дуката платити, еръ по Вашей
 обклади, стотину бы изгубыли были, кое баръ са

двадеседъ треба да замените; па и толико кадъ дате, нећете ништа штетовати, еръ овде имате: и м о р а л а, и сати́ре, и поезі́е, и исторі́е, и филозофі́е, и логи́ке, и хумористике, и практи́ке, па и грамати́ке, и тако у тврдо́й надежди очекуемъ одъ Васъ за ова́й мой трудъ, баръ найманъ 20 дуката, и то и словомъ велимъ, баръ найманъ двадесетъ дуката, зашто чесность Вамъ неће дати рећи, да Вамъ небы быо узео сто дуката, да самъ се тео у онако безобразну обкладу упуштати, а двадесетъ кодъ мене стотину заменити могу, еръ я дукате на стотиве и нисамъ брояти научно; а башъ мы садъ толико треба, да исплатимъ остатакъ књигопечатњи за ову мою књи́гу, око кое се оволика беседа повела, па онда цаба вамъ выше писаня; еръ Вы мы даете **СТО БАТИНА** што самъ певао г. Трипковића, а нѣму в онолико одвећъ мало, него бы желію, да самъ га са **Самсономъ** сравнію, — да може не само Киша мотати и Мацаре сећи, него да може и куће и градове своіомъ снагомъ рушити, као и Самсонъ. — Млоги мрзе на књи́гу што нисамъ певао Петра него Павла, а млогима е опетъ неправо, што самъ г. Книћанину дао ону славу, кою в онъ достойно заслужио; него ніе никакво чудо, еръ то Вамъ в Ромогъ Дабе посла! а у Земуну и Темишвару, провео самъ месецъ дана у затвору съ убицама и коньокрадицама, све збогъ ове мое књи́ге, и ево како самъ тавничкимъ врати-

ма срдито певао, мислећи да ђу съ тымъ оне што су ме затворили поплашити, и да ће ме пустити.

„Отворте се врата адска,

Ты Церберу кри челюсти, —

Ево сила Херкулеска,

Да те надно пакла спуств.*

А кадъ самъ ослобођенъ, онда самъ споля на истимъ вратима ово написао.

„Ето видишь милій роде,

Я збогъ тебе дођо овде.“

Па дакле аратось и певаня славе рода Србскогъ и родолюбія, кадъ се овако награђує, и дошло ми є да кунемъ и светога ЂИРИЛА и МЕТОДИЈА, што су азбуку начинили, а и онога, кои ме є на овај тралявий занатъ дао, те да оволико патити морамъ. — Паде ми на умъ едно сатирично ядикованъ едногъ нашегъ крушкациє, кои є у мацарскомъ рату быо, што се и нѣгове заслуге уважиле нису, и што нїє за капетана произведенъ, кое ће мыслимъ овде на свомъ месту быти. Носећи онъ сирома на глави пуну таблу ябука и крушака, и викаюћи сокакомъ: „КРУШКИ, ЛЕПИ ЯБУКИ, (место крушака и лепи ябука) како бы гди таблу свинуо и ябука меріо, тужіо бы се овако: „Я ПОГЛЯ ПОШТЕНСКО! (показуюћи на таблу) ТОВА СИ Є ПОШТЕНСКО? СЕГА ДА ПРОДАВАМЪ КРУШИНЪ. —

Я САМЪ ДУМАЯ ДА СИ ВОЕВАМЪ ЕДНО, ДВЕ МЕСЕЦЪ, ПА ДА СИ ЧИНИМЪ ФИСИРИНЪ, Я ПОГЛЯ СЕГА! КОГА СИ Е НА ВАТРА И НА БОЙ, Я СИ ТУЧИМЪ, ДОЪЕ МАЦАРИНЪ КРАЙ МЕНЕ, Я ИЗВАДИМЪ ЕДНО ПИСТОЛЬ — ТРАСЪ — УБИЕМЪ ЕДНО — ИЗВАДИМЪ ДРУГО ПИСТОЛЬ — ШЪИСЪ — УБИЕМЪ ДВЕ — Я СЕГА ОНІЯ СИ Е ДОШАЯ ОДЪ КАМ'ТО БЕЧЪ И ОБЕСИЛЪ ТРЛИЦА (показаюѣи прстомъ на офицера, а трлица е сабля) И МУ ЧИНАТЬ О КАЛДРМА — ТРАСЪ — ТРАСЪ — И ГО ГЛЯТЬ ФРАЙЛИ НА ПЕНЦЕРЪ, И МУ ВЕЛАТЬ — СЛУЖБА — (службеница) А Я СИ ПРОДАВАМЪ КРУШИНЪ И БОЗА, — али „небуди ти жао госпо Мацо, ерѣ вальда е какова разлика између мовга и твоега гласа“ вели іой папагай, па самъ се и я тога држао, нимало немислеѣи, како ѣ ме КРУШКАЦЕ СЛЕПЦЕ БОЗАЦЕ И САКАЦЕ судити и осуѣивати, а за Васъ ніе ми могло ни пасти наумъ. — — —

Садъ Вамъ г. одъ волѣ стов, ово мое писмо, ил' оваво ил' онако срцу примити, ерѣ я се ни Васъ ни Ваши БАТИНА небоимъ: и кои белай Васъ набрди да Вы у мене дирате и самномъ спрежете? — ! (Ѣмачно нисте се надали, да е у мене она Херхулова инасть лопта). — Него оветъ поштгенѣ и правда мора Вамъ добру страну окренути, ако Ромогъ Дабе адиѣара nebude; — но ако Вы мени ускоро непош-

лѣте двадесетъ дуката, я ъу ово писмо у све евро-
пске новине или у кнѣигу метути, па нека светъ
суди, или треба я да добиѣмъ **СТО БАТИНА**, или
Вы мени да дате двадесетъ, или правіе реѣи **СТО**
ДУКАТА, па кои изгуби; али чини ми се, да ѣете
се Вы више око апелате, него я око овога писма,
мучити, па ѣете опетъ платити морати; велимъ мо-
раѣете, ерѣ самъ уверенъ да людски недате: зашто
самъ слушао, а и наши прилози сведоче, — да
е Вама споменути о даваню новаца на ползу рода и
обштеполезны заведенія, и полезны кнѣига, као со
у очи, — него бы ми опетъ пружили кои цванцыкъ,
кадѣ бы знали, да бы я могао єдну годину одѣ **ТРИ-**
ДЕСЕТЪ И ШЕСТЪ МЕСЕЦЫ начинити, — — —
кое за сиромахе практиканте и писаре нѣв нужно:
и врло бы добро было, да се о правлѣню више
месецы даде єдно явно мнѣніе, и учини предложєиѣ
надлежномъ месту. — Како Вы велите? — Я самъ
овде тога мнѣнія, да се отиде у астрономичку кулу
на Герзелезу, и да се упыта Невтонова и Коперни-
кова сѣнь, дали се наше звезде: **ЗОРНЯЧА И ВО-**
ДУЯРА, — ков су доста повелике, у месеце окре-
нути могу, па е онда за осталый поредакъ календа-
ра врло лако; — и ово бы намъ одѣ велике ползе
было, ерѣ бы западный календаръ, кои е одѣ насъ
украо дванайстѣ дана — и кои єднако, ѣа ово, ѣа
оно враде, далеко претекли. — Ёлте да е овако? —

Е г. я бы реко да е веѣъ доста, и да бы Вы радо казалц: „**ЦАБА ТИ КИРІЯ СКИНИ МИ СЕ СЪ КОЛА**“ — алъ ево враги гди ми башъ садъ ющъ нешто паде на умъ, и зато се морамо башъ до места возати.

Я самъ се одавно каніо писати или ученомъ друштву или правителству, или решително **ЗАБОСТИ ПЕРО У НАЙВЕѢА ВРАТА** — и искати, да се мени и моіой фамилій опредѣли годишнѣ сходно уживанѣ, па да и кодъ куѣе, и у путованю, пишемъ све што е само наше, и одъ насъ **НАЧИНѢНО**, и да написану кнѣгу назовемъ „**СВАШТАРА**“ (какве бы то накараде было? ка' у Райка капа). По самомъ нѣномъ наслову види се, да бы она могла у себе више ствари примити, него Хаџи Неделъкова Телалница — али све самъ се бояо и еднико се боимъ, да се нерече: „шта онъ може написати, кадъ веѣе науке ніе теоретично учіо.“ (Та ніе ни Доситей. — Опеть онъ! одма Доситея као небу иза пояса. — Ђе дуга? Ђе магаре? А да шта е у Халли и Лайпсигу радіо? — То што и я у Крагуевцу) — Али вальда башъ ніе ни тако: еръ мы ако нисмо Грцы ни Латни, дао намъ е Богъ паметъ и разумъ као и нѣима, вели Светогорцу стараць капетанъ о нѣговой слави у Басни Доситеовой; а и самъ признаемъ, да више, ништа редовно учіо нисамъ, него ону велику штицу као Херкулесъ

— и на нъой оно велико ξ . Ψ . Θ . V . као Е р о г л и ф е на египетскимъ П и р а м и д а м а, — и поредъ тога нешто мало изъ Буквара: „Ятакъ неходилъ самъ красти и плѣвити, но зли люди совокупляли ся въ домъ его“ и далъ: „Малій крадецъ, Вампиръ, и глоговъ колаць“ — и изъ Псалтира: „вскую шаташася язицы“ и т. д. и т. д. па се ни усудити нисамъ смео, и зато ми е овай нашъ разговоръ врло добро дошо, зашто знамъ да сте Вы знаменито лице, и да Вамъ речъ проѣи може, — еле нудеръ, те будите мукаеть томе, и слободно ме препоручите, — а я Васъ уверавамъ, да Васъ осрамотити неѣу, ерь одъ моего ученя Буквара и Псалтира до данасъ, има веѣъ скоро тридесетъ година, — и я самъ одъ оно доба до данасъ, обищао сви петъ части света, као: Азію, Африку, Европу, Америку и Аустралию, — и сва мора, као: Азовско Црно, Елеспонтъ, Бело, Касписко Средиземно, Адриатично, Атлантично, Балтиско и Ледено море (Нота-бене по мапи.) Видіо самъ, Пекингъ, Лондонъ, Паризъ, Цариградъ, Александрию, Берлинъ Петроградъ, Атину, Бечъ и Штокхолмъ, (у земљописанию) и нерачунаюѣи мое Меленце, Кикинду и Бечкерекъ, и нашъ Београдъ, Гургусоваць, Бруснвцу, Лозницу и т. д. И познаемъ Ноя, Саула, Немрода, великогъ Александра, Дарія, Пріяма, Хекубу, Ахила, Тита, Марка Аврелія, Перикла, Атилу, Гойника, Душана, Вукашина, Кнеза Лазара, Хийрика

гологлава и боса предъ пащинимъ вратима. — Папу и нѣгове буле, — Колумба, Лутера и Наполеона (по исторіи). Видіо самъ Юпитера съ пуномъ шакомъ громава и громовный стрела како бів люде. — Амора гола голцата — са стреломъ у руки како стреля луде (не люде) и како имъ главе меће подъ ноге, ерь му трупъ нетреба. — Меркура како краде одъ Юпитера тальнге (изъ Митологіе), — и Вулкана турена съ неба на Штайнлехнеровой кући, како съ еднимъ великимъ баросомъ изъ Етне ил' Везуфа донешенымъ кує, а ово є доста; — и тако дакле имате се на шта ослонити; но ако тамо по несрећи не усуспѣте, — а Вы се Васъ неколико сложите, и издржите ме едну годину дана, па љете видити, да љу моћи и оданде наћи што людски да напишемъ, ди се две बारे разговараю, — кое ако башъ nebude врло лепо, неће бити ни скупо, ерь я нетражимъ выше одъ 7—8 дуката на месецъ, а за Васъ неколико, кои дукате на хиляде бронте, толико є и тако дати по 10 дуката, као кадъ бы Васъ повелика бува яко пецнула, — а то є лако издржати; него є болъ да се потрудите, да се ваше кесе недотакне, а то є или по реченомъ начину или да ми издѣйствуєте службу судіе, — а то є таманъ за мене, ерь су ми закони болъ позвати, него баби Велики карте и пасуль. — Хоошъ! стани кочіяшу; — ево насъ предъ зданіемъ книза Міяила одъ три ка-

та. Ту има велика кафана съ два биліяра, има доста соба и правительствена Апотека, я ъу ту на конакъ, нарочито збогъ Апотеке, еръ самъ се збогъ говора и труцканя — и уморію, а мало самъ и назебо, и зато ъу наручити єдну повелику чашу шампанѣра (оѣтель Вы єдну?) — оѣу реѣи одъ зове тея, те да се взноимъ, — а можда ъу и на чишѣенѣ узети, еръ самъ се у говору доста и єдити морао. — И сада г. лаку ноѣъ, желеѣи Вамъ у напредакъ лепше и правіе мысли и болю паметъ имати, Србинъ родомъ изъ Меленаца, а одъ старине изъ Колашина у Ерцеговини, а Старой срби, а сада житель и граѣанинъ Београдсїй, а за Србию прироѣеный, а по србству и србству найроѣенїи опетъ,

У Београду 25 Новембра 1851.

Србинъ

Глиша а негдашїй

Гига Зубавъ.

Примѣчанїе. Нека нико не мысли да самъ се я овлико мучїо и написао за любавъ двадесетъ дуката, еръ самъ добро знао, да бы овай мой г. радїе примїо оно што в мени обеѣавао дати, — него да се са двадесетъ дуката растане. Додуше свете су све наше пословице, измеѣу кои єдна вели: „свака шала пола истине“. Еле да се овай мой г. преварїо, и мени двадесетъ дуката послао, я бы ово као сирома човекъ, баръ за саданѣ време преѣутао,

(о бѣдно у божество скакомъ ли ти злу учишъ) но да самъ одкуда Родшилдъ, Шеремеѣевъ или Хинд-Оглу, небы ме подмитіо, ни сасвимъ благомъ богатогъ Мидіјса; али почемъ е онъ такавъ човекъ, да се до данасъ ніе ничимъ гледао правдати, бранити, или опрощеня искати, то и я оѣу мое обеѣанѣ да испунимъ; и тако предаюѣи ово мое „Шльиве за Врашно“ свету у руке, свакога молимъ, нека суди и каже, ко има право, я, или мой г. Напоследку и в зато ово дѣло даемъ печатати, што се надамъ, да ће намъ у многимъ и многимъ случаєвима за примеръ служити, — а и зато, што себи ласкамъ, да ће намъ и одъ веѣе ползе быти, него сви наши Романи, надъ којима се врло лако плаче. — (Я овде никако не рачунамъ Миту и Алексу, или Лажу и паралажу, ѣиръ Яню, Покондирену Тикву, и Злу Жену, ерѣ ту нико неплаче и неуздише, него се светскимъ будалаштинама изъ грла смее, и чува се да не буде онаки.) И кадъ е веѣъ речено да ћемо съ дѣломъ на видило, онда дела баръ јошъ нешто да говоримо. Ово е дѣло прешло цензуру и надцензуру и т. д., па зато е многима и многима познато, и свакій га е фалио, и советовао ме, да га печатамъ, но кадъ самъ имъ споменуо да треба новаца, онда су неки говорили то, а неки ово, и готово свакій изговарао се тиме, што е веома слободно написано. (Цару Јосифу поднесе Рабенеръ свое едно дѣло вр-

ло слободно написано, и замоли га да исто прочита и у светъ пусти, казавши, да оно осимъ Бога све друге личности на свету дира и претреса. Овај га запыта: „па заръ и мене“, „и Васъ ваше величество“ одговори списатель. Е дакле кадъ е тако, онда нетреба да га читамъ, него се на исто подпише, и заповеди, да се безъ цензуре печата. Камо срећа да е овај монархъ живъ, те бы ми за цело књигопечатню платио.) — Садъ дакле ево дѣла на свету, и садъ свакій може по неколико дуката послати, и то што више, то болъ, (видићемо како ће се показати), еръ ће одавде свакій видети, да самъ у намери писати књягу „Сваштара“ која новаца потребуе, еръ се безъ нѣи неможе ни на очинъ гробъ; — а садъ се нико други нема ничега бояти, него ако што буде, онда самъ я ту, — али незнамъ дали љу, се на раатлуку као садъ одговарати моѣи. —

Хайте да видимо јошъ ово.

Пре неколико дана, јоштъ ме е еданъ г. јошъ знатнѣи одъ овогъ дирао, али съ много благороднѣе стране, овако:

Г. Богати Зубане! а одкадъ ти постаде списатель?

Я: Одкадъ самъ дошо у нужду, и постао сиромма. — Овде реченый г. учини велику почивателну, и настави далъ.

Г. и Ти пишешъ саме оригінале?

Я. Ёсть, али зато, што преводити нискаквогъ языка неумемъ, а башъ и да умемъ, тешко бы се на то склоню, зашто я оѣу да самъ списатель, а не преводчикъ.

Г. Тако ми Бога! ти оѣешъ да се начинишъ нашъ читавъ старый Вуйѣъ.

Я. То незнамъ, али видимъ да смо еднаке среѣа, а не бы реко да смо еднаки мысли, — но и Вуйѣъ в неште ползе роду принео, па вальда ѣу и я. Онъ в писао понайвише са обаче, Видаковиѣъ са ахъ Боже! и охъ Небо! г. Вукъ Караѣиѣъ и нѣгови послѣдователи пишу са јота (ј) и са иховима и аховима безъ дебелогъ ера (ѣ), а я ѣу писати са будуѣи и повыше еѣи и ивши, и са најдебльимъ еромъ. — Вуйѣъ и Вида. ковиѣъ писали су Историю, Животописаніе, Романе и Морале (у Романииа), г. Вукъ понайвыше пише народне песме, — и ово се радо чита. — Пише обичае и говоре, ѣерме (ѣ), ѣерме (ѣ), елѣ (лъ), енѣ (нѣ), и криворепате јоте (ј) на кое Романисте, Моралисте и Цоповисте, — наопако мрзе, — а я ѣу писати сатире, и комедіе, нарочито, ако намъ се театеръ, начини, као што се поговара, ерѣ светъ најрадів комедів и чи-

та и слуша, па и плаћа, а зато, што онъ самъ, ништа друго ніє, него комедія.

Г. Нуто! а заръ се наопако и у зао часъ и у театру прави комедія? — !

Я. Ой! Хой! те доста пута: еръ на плацъ изиђе какавъ шпанскій ритеръ Донъ Педро, или нашъ Любомиръ, Светоликъ, Силоанъ, и т. д. младъ и лепъ, или ако башъ и ніє одъ природе таки, а нѣга намолую, или му на главу натуку кошницу, — оѣу реѣи лорфу, — и начине га лепшегъ одъ прекрасногъ Јосива. — Повръ лорфе мора имати на глави шлемъ, на левой руки штитъ, на прсима доламу съ токама, а о бедрима мачъ, или палошину Облациѣа Рада одъ деветъ педи. — Нѣга веѣъ чека као на удвою Венера, — съ по неколико Фурія, — кое іой нѣне пурпурне поле, само съ по два прста држе, и да се неугужаваю, и неукаляю и како іой се или Донъ Педро, или башъ Дели-Стоянъ изъ Котара, кои є хайкуну девойку, сею Мустай Бега личкогъ изъ средъ Сарая одвео, и изсеко педесетъ турака, приближе, они одъ нѣногъ величествиногъ и очараногъ погледа изгубе присуствіе духа, заборавае за штитъ и мачъ, и за све свое Ритерство: — и предъ нѣомъ на колена падаю, и са ахъ Боже и судбо! — съ крайнымъ понижаемъ ишту нѣну руку. И за нѣну любовъ, готови су оставити оте-

четво, баталіонъ и корпусъ, коимъ заповедаю, и све благо на свету, — е она се укипва као ружа у чу- ну, — и наводи несоединиме узроке, кои су іѣ вечи- то раздвоили; и напоследку да бы нѣовой несрет- ной судби, или правіе реѣи, нѣовой будалаштини, удовлетворили, — свако себи ножъ у прси забодѣ. — Крвѣ се вруѣа пуши и пенуши, — а они едно другомъ на прсима лежеѣи, — душу не на уста, — не- го на ранну — наполю пуштаю, па е демону предаю, — и онда завѣса пада, а гледаоцы одѣ жалосногѣ позоришта оросе театеръ сузама, осимъ мене, кои нисамъ изѣ те парохіе. — Садѣ наши г. г. младиѣи и господичне, съ ускиплѣнимъ чувствомъ, текѣ по- кадкадѣ баце онамо погледѣ, куда іѣ занешена мла- дость и буица природе тера и веже, — и тада се овт- рола у нѣовимъ прсима и срцама найсубтилнѣе тол- куе, — и онда се Амору подобно — „яко кадило предтобою“ — подноси, — немислеѣи низакакове по- слѣдице. —

Г. Душе, ми мое Зубане! ты имашѣ право, али што све државе имаю театре?

Я. Т. е. у Еврепи, и по престолнымъ варошима, или іошѣ у погдеокоіой коя е велика; но я бы реко, да Тарквиніевѣ синѣ Сектусѣ, небы Колатинову жену Лукрецію осрамотіо быо, да се Римляни веома нису были на куле и театре одали. — А шта бы рекли за ону французску актерку, коя е у Петрсебур-

гу нове у театру, — које у свомъ квартиру, — начинила **ЕДАНЪ МИЛІОНЪ РУБАЛЯ** за кратко време, дали је то моралъ или нешто друго? —

Г. Та чекај мало да се одморимъ, еръ си ме окупіо као зграмула. Ты звашъ да ја нисамъ списатељ и филозофъ да ти на то одговоримъ, него да е мени Марсъ подчинѣнъ, и да о миру и поредку у држави знамъ говорити. И да ми се тај твой разговоръ недопада, колико е опоръ, већ би се до сада уладу одмарао. — Него да ово прекинемо, и да дођемо на правый разговоръ. По твојмъ мнѣнію дакле ніе никакo потребанъ а камоли нужданъ театаръ?

Я. Вере ми г. на ово незнамъ ни самъ како да Вамъ најправіе одговоримъ, но преко свега види се да не велимъ, да ніе потребанъ него да се гледа шта ће се у њму представљати, и ја ово што годъ самъ говорио, недржимъ да е ништа друго, већ еданъ предговоръ за нашъ будућій театаръ; а ако се начини, и ја будемъ живъ, онда ћу гледати да се са бине подуже разговоримо, а за садъ е доста, и ја се враћамъ на ваше задиркиванѣ. Вы ме мало измејвате да самъ списатељ, а ја опетъ Васъ питамъ шта ћете Вы написати?

Г. Ха! ха! ха! та то се разуме, написаћу да се списатељ — који слободно говори у апси. —

Я самъ мыслию, Вы ѣте реѣи да ѣте написа-
ти да ми се даде 5-600 талира па само да пишемъ,
а я самъ ово и безъ Васъ знао, — ако се шалите,
— ерѣ то е списательско наслѣдіе: — Него се Вы
тога оканите, и гледайте да Вамъ я у залудъ нео-
біямъ и лупамъ врата. — На ово ми се любко одго-
вори овако:

Г. Да видимъ, — быѣшъ у виду. —
(Завѣса пада, и садъ ѣмо очекивати другій актъ)

НАДШѢВЪ КНЪИГИ.

ШЛЬИВЕ ЗА БРАШНО.

Одъ искона до у безконечъ,
Богъ Богуе смртномъ недостижно.

Чубра.

Да е шльива, и брашна бы было, —
Идобро бы с' око мене свило; —
Али нема ни брашна ни шльива,
И садъ ми е сва природа крива; —
У природи понайвыше люди,
Коино су свакояке ѣуди, —
Па по ѣуди свашта нагаѣаю; —
И одъ меда-чакъ отровъ ствараю. —
Аль е тако — па нека е тако, —
А я животъ провешу овако:

Што безъ шльива што безъ руйногъ віна;
 Што л' безъ бриге, — што л' съ бри-
 гомъ безъ сана. —

Исправляюћ' свуда Криву Дрину, —
 А негледећ' свою сиротиню. —

Чась се пенюћ' небу у облаке! —

Чась силазећ' у Плутона мраке! —

Чась кривећи Цара и Ћесара, —

Чась недавши ни ратару мира, —

Чась зовући изъ планинаа виле, —

Чась градећи по воздуку куле! —

Често гладанъ у креветъ лежући, —

А на горе яде устаюћи! —

Но вальда ће скоро време доћи,

Те ћу и я съ овогъ света поћи. —

Па ће м' бити равно до косова, —

И безъ брашна и віна, и шльива; —

И безъ пара и лепогъ одеда, —

И зезъ чувства, кодъ саданѣгъ тела, —

Но текъ земля, као што самъ быо,

Богъ Адама када е створио,

Што ће раѣать и брашно и шльиве, —

И велике по дрвима гльиве! — — —

— — — — —

Па ти књиго чини одсадъ твоо,

А я ево све у чини моо, —

На Светогъ Танасія 1861 године.

К Я самъ досада, осимъ ове: „Шльиве за Брашно“ израдїо, и у Србскій светъ пустио іошъ четири кнѣиге: „Бой Срба съ Мацарима, — Бой на Граову, — Гласъ Народа Гласъ Сына Божієгъ, — и Србско Веселѣ“ — и смемъ казати, да су све одъ публике лепо примлѣне, зашто о томе имамъ и писмени и усмени доста увереня; а нарочито ово дѣло млоги су тражили да га имаю, коє ми є и дало повода, те самъ га дао препечатати.

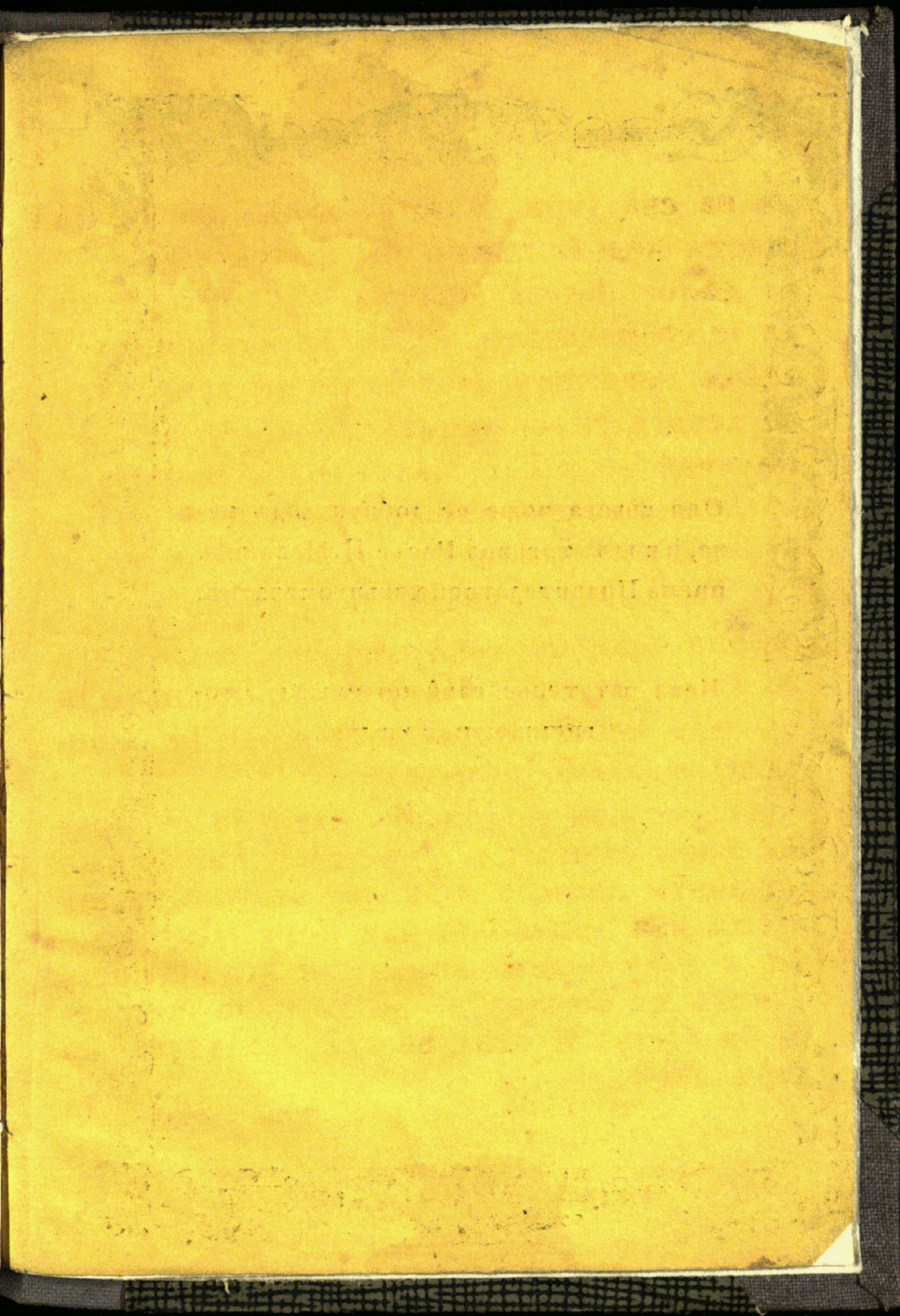
Я сада имамъ у рукопису іошъ три дѣла за печатню спремлѣна, и прво носи насловъ: „Князъ Милошъ на Любику“ друго „Милобрука, или Мартинъ Магарашевићъ“ — и треће: „Сваштара“ о коємъ се дѣлу и овде у кнѣиги споминѣ. Прво є исторична драма, имаће петъ дѣйства, и слѣдуюћа дѣйствуюћа лица: 1. Князъ Милошъ. — 2. Нѣговъ братъ Јованъ, — 3. Јовановъ писаръ Сима Милутиновићъ Сарайлія. — 4. Милићъ Дринчићъ, — 5. Сима Ненадовићъ, войводе, — 6. Павле Штуле и Јова Добрача кнезови, — 7. Јованъ Мићкићъ сердаръ, — 8. Сима Паштрмацъ баряктаръ, — 9. Танасіє Раићъ топция, — 10. Архи-

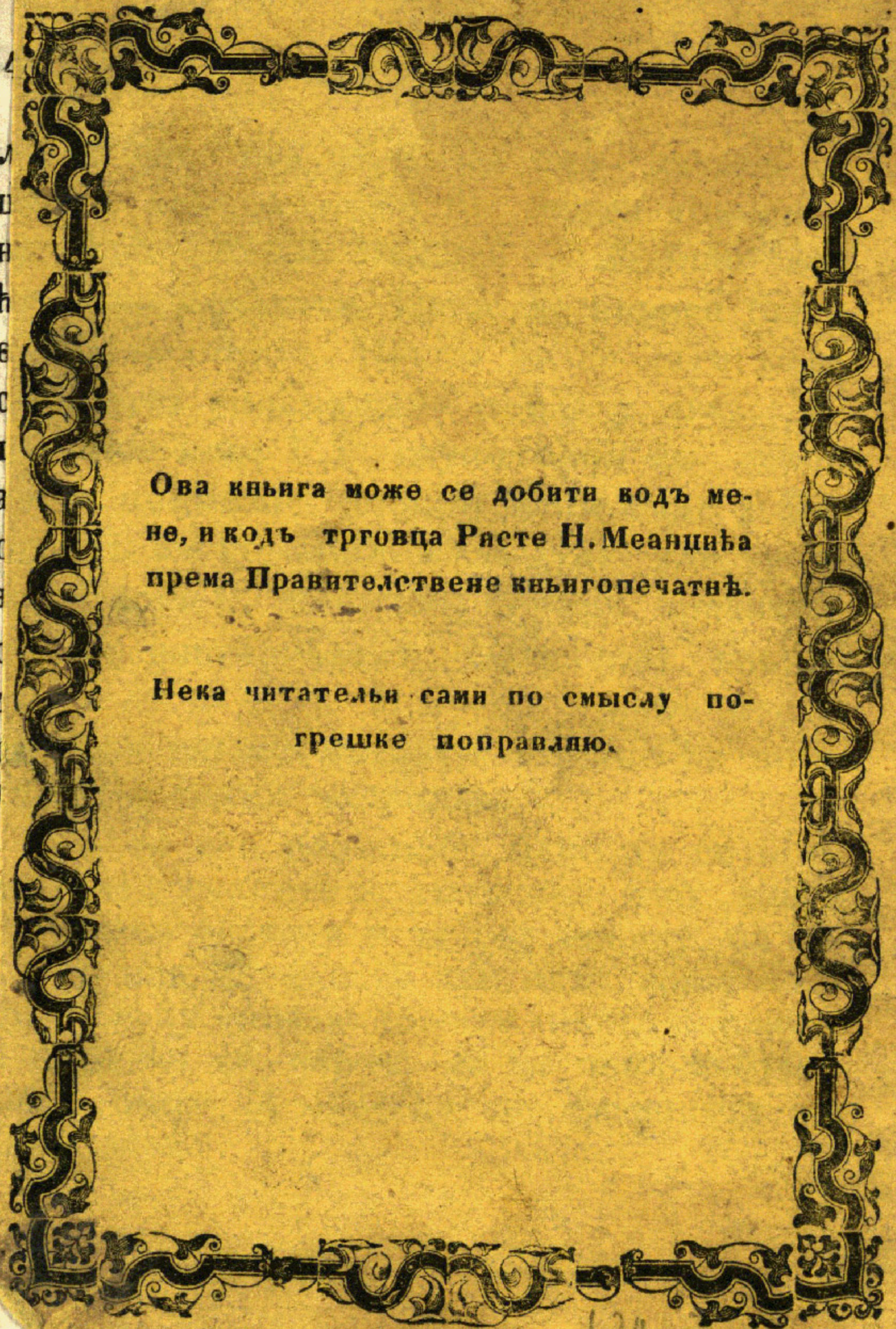
мандритъ Мелентіє, — 11. Јованъ Вукомано-
 вићъ писаръ Княжевъ, — 12. Антоніє Пеќа-
 нинъ доглавный момакъ княжевъ — 13. Ва-
 са изъ Книќа са два друга. — 14. Два
 гласоноше, 15. Чаушъ. 16. Еданъ зароблѣ-
 никъ у Чачку, — 17. Една зароблѣница у
 Чачку, — 18. Њаѡ Паша, — 19. Мухамедъ
 Бегъ сынъ скопляковъ. — 20. Серезъ Бегъ
 Јусуфъ. — 21. Карамустафа Капи бинбаша.
 — 22. Дервишъ Бабадулъ. — 23. Серчешма
 Делибаша, — 24. Враня Паша, — 25. Тур-
 ско роблѣ. — 26. Три бабе које разбиене
 непријатељъ съ преслицама бію; и напослетку
 разуме се да ће бити боя, и да ће се
 представити и две тукуће се войске. Дру-
 го е опетъ Драма али сатирична, и из-
 смеева разне будалаштине. — Имаће че-
 тири дѣјства, и дванаестъ дѣјствуюћи
 лица. А треће пакъ какво е, читатељ е
 разумео изъ ове књиге. Сва та три дѣла,
 ја самъ радъ, да ѡй до идућегъ Ђурђева
 дана издамъ у светъ, и то онако редомъ
 као што самъ овде споменуо, и радъ самъ
 на сва три имати уписнике, па зато сва-
 когъ родолюбивогъ и просветолюбивогъ
 србина молимъ, да се прими бити скуп-
 тель уписника, и то било на едно, а бы-

ло на сва три дѣла; но одъ данасъ за
шестъ неделя, желіо бы имати уписнике
на дѣло- „Князь Милошъ на Любићу“ ко-
ѣу прво печатати. Цена ће књиги бити
ѣданъ цванцикъ. Новцы ће се дати, кадъ
се књига уписницима преда у руке. У-
писнике нека Г. Г. скупители на лакој
артіи пописане, пошлю мени овде у Бе-
оградъ на Теразіяма кодъ дуда. или торго-
вцу Ристи Н. Меанцићу спрамъ правител-
ствене књгопечатнѣ. Ђданаѣста књига
да ће се на даръ. Могу се уписници и за
све три књиге послати, а и оне ће кош-
тати по ѣданъ цванцикъ.

Ако се кои родолюбъ нађе да се при-
ми бити скупитель уписника, тай може
поканити свакога и за ову књигу, па не-
ка ми яви колико іѣ нѣи исту желе има-
ти, и я ѣу толико комади књига послати,
а нека ми се веруѣ, да ће цена найуме-
ренія бити. И овде ће се ѣданаѣста на
даръ дати.

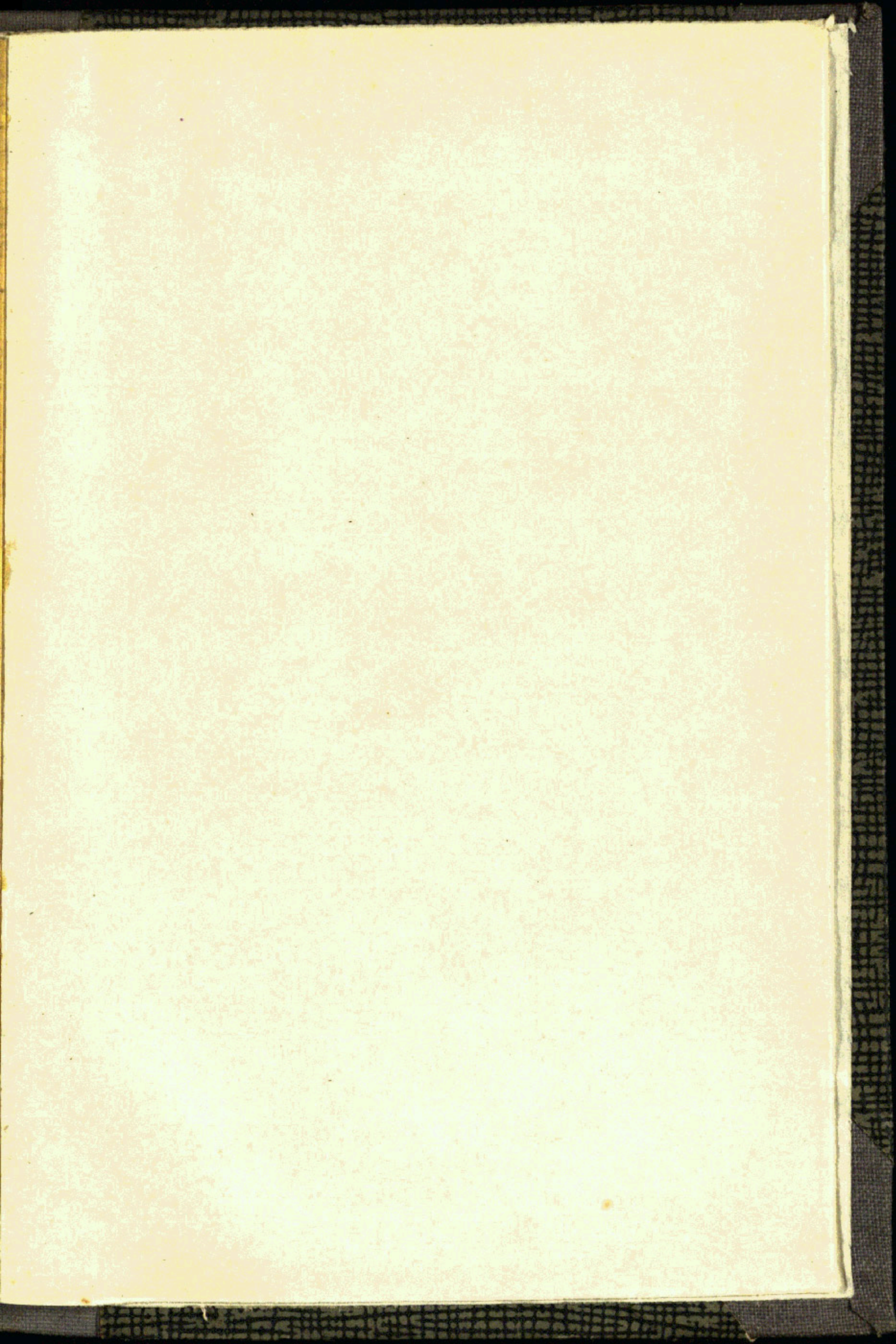

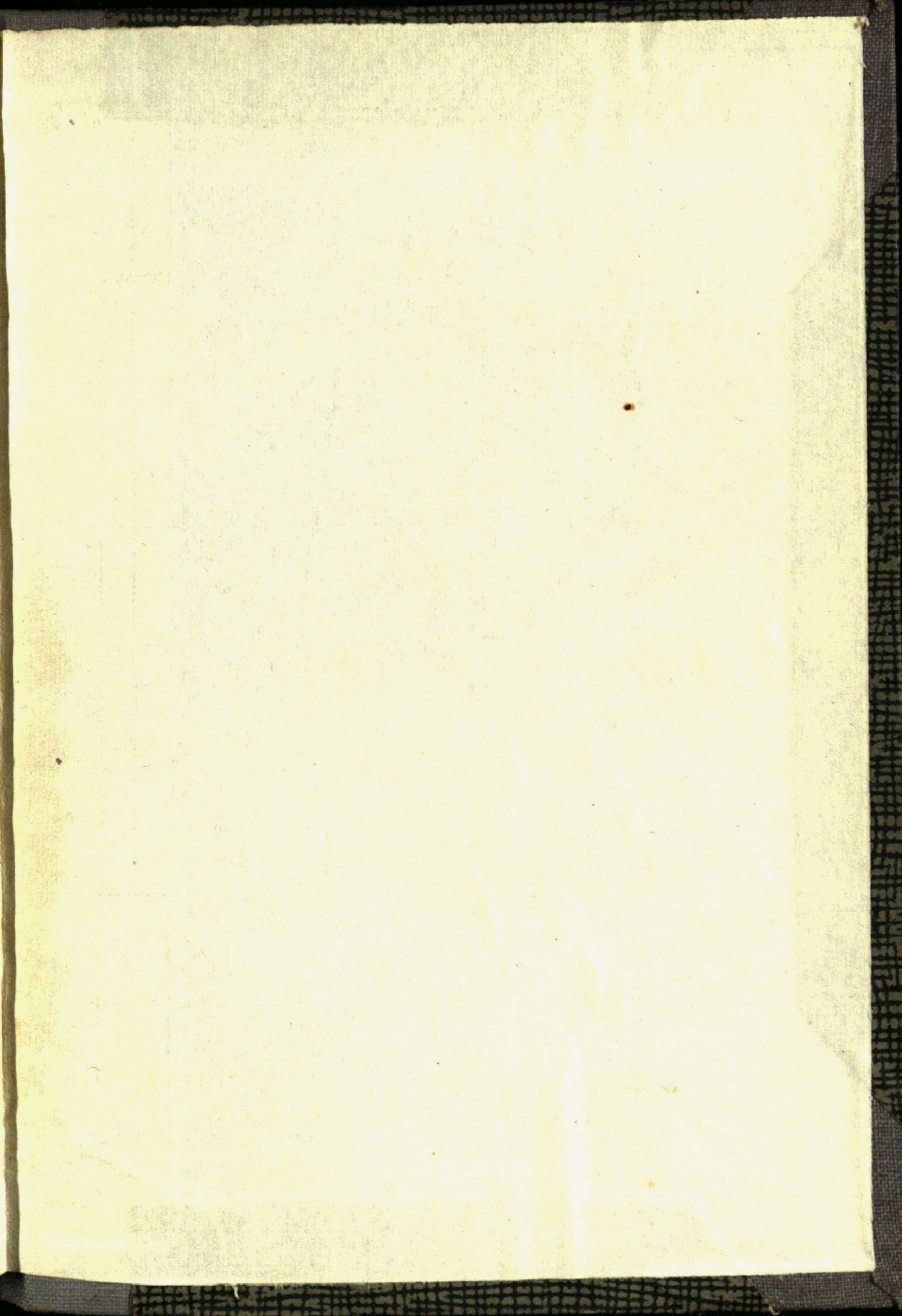

Ова књига може се добити кодъ мене, и кодъ трговца Расте Н. Меанџића према Правителствене књигопечатнѣ.

Нека читатељи сами по смислу погрешке поправљаю.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P19 Cp I 207. 1